

Peto izdanje romana "Doba mjedi" Slobodana Šnajdera

Grad Kijev bi mogao
već za koji dan postati
novi StaljingradBrojna strana izdanja Šnajderova
nagrađivanog romana

Za roman "Doba mjedi" Slobodan Šnajder, poznati hrvatski dramatičar, dobio je nekoliko nagrada, među kojima se posebno ističe nagrada tportala za roman godine, ali i nagrada "Meša Selimović" koju dodjeljuje grad Tuzla te nagrada "Mirko Kovač".

Roman je od 2015. godine preveden na nekoliko europskih jezika, među kojima su makedonski, slovenski, njemački, nizozemski, francuski, talijanski, ukrajinski... U planu su i prijevodi na engleski, mađarski i arapski jezik. Posebno je interesantno nizozemsko izdanje ovog autobiografskog Šnajderova romana koje je ušlo u uži krug za prestižnu nizozemsku Europsku književnu nagradu. Roman je na nizozemski preveo Roel Schuyt, a objavila ga je Wereldbibliotheek. Roman je u Nizozemskoj dobio odlične kritike, pa su ga kritičari uspoređivali s djelima Grossmana i Tolstoja. Roman je objavljen i u Srbiji, a objavila ga je Akademska knjiga iz Novog Sada.

Denis
Derk

Slobodanu Šnajderu nedavno je novi zagrebački izdavač Bodoni (koji djeluje pod Frakturinom paskom) objavio peto izdanje romana "Doba mjedi". U pogovoru tom luksuznom izdanju književnik Laszlo Vegel piše da je Šnajderov roman "istodobno i obiteljska saga i autofikcija, iznimno pažljivo rekonstruirana prošlost" u kojoj pripovjedač osobni identitet traži u retrovizoru vlastite obitelji.

I "Bosanske drame"

Roman je na ukrajinski preveo književnik Andriy Rybka, a Šnajderu su lani u Ukrajini objavili i "Bosanske drame" u prijevodu Alle Tatarenko. Kako je došlo do suradnje s ukrajinskim izdavačima, pitamo Šnajdera koji je brojnim ukrajinskim prijateljima poslao pismo podrške zbog ruske agresije. "Prva osoba koju sam upoznao, a bio siguran da je iz Ukrajine, bila je Alla Tatarenko, tomu su tri godine. Jedna kava 'u režiji' naše književnice Nade Gašić. Nada je bila prevedena na ukrajinski, pa je i bila u toj zemlji radi promocija svojih naslova. Pamtim da je rekla: 'U Ukrajini još se čitaju knjige, one su važne!' Eto, prvo što sam u novije doba čuo o Ukrajini: U toj se zemlji čita. Ponešto sam znao o revoluciji na Majdanu, malo o tome da je tamo već najmanje 14 godina neko stanje bliže ratu nego miru. U prosincu lani izašla su dva prijevoda mojih knjiga. Pozvali su me na promocije u Kijevu koje bi trebale biti održane u svibnju. No ja nisam više ni trećepozivac, a što sam o pucanju znao, davno sam zaboravio. U ratu od mene ne bi bilo neke koristi. Ali, daj, živim u zemlji u kojoj ono što se spremalo nahrupiti nije bilo nepoznato. Moji ukrajinski prijatelji, ponajprije Andriy Ljubka u čijem sam satiričkom romanu o vajnoj "tranziciji" – nešto između Swifta i Gogolja – bezmjerno uživao, kao da su potiskivali ono što se najavljivalo. Čak 150 tisuća vojnika i golema količina oružja i oruđa koje je Putin stao gomilati na granicama Ukrajine nije slutilo na dobro. Nije iz toga mogao ispasti piknik u prirodu. No upravo mi je Andriy čak bezbrižno rekao: 'Ta kod nas je stalno rat.' No ima ratova i ratova. Da su stvari ozbiljne, stao sam misliti otkako su mi rekli da čiste atomska skloništa. Znam što je to. Negdje u dobi trećepozivca, ja sam u velikoj zgradi gdje smo stanovali 'dužio' to sklonište građeno u doba hladnog rata. To je ozbiljno građen podrum gdje bismo, doduše, na način štakora, možda preživjeli čak i direktan udar atomske bombe. Tad sam shvatio što sve u Ukrajini stoji u najavi iako još nije bilo rečeno. Onda je krenuo užas. I to se moglo donekle gradirati. No kad je pogođena dječja onkološka klinika, užas je prešao u stupor", kaže Šnajder koji se zbog ukrajinskih užasa prisjetio i rata u Hrvatskoj i Bosni.

Rusi kao Waffen SS

"Vratilo mi se kao da je bilo jučer: moj dragi prijatelj, dok-

tor Čepulić iz Klaićeve (bavio se dječjim sarkomima) i ja smislili smo neku udrugu s kazališnim ljudima iz Njemačke s kojima sam u devedesetima surađivao. Na početku sam jednostavno pitao gdje je dno dna te nesreće, rečeno mi je – djeca s dijagnozama karcinoma. Često iz Bosne, nakon lutanja po šumama kad su im se bolnice raspale. Doktor ih je krio u bolnici kao ilegalce! Jer, dakako, nikoga nije bilo tko bi mogao podmiriti troškove. Na njemačkoj strani ključnu je ulogu imao redatelj Roberto Ciulli. Imali smo rezultata, nakupovali smo brdo veoma skupih i tada novih citostatika (švicarskih). Pamtim da je taj ugledni doktor, kad nam je prvi put uspio "šverc" mojim autom preko granice, plesao od radosti: šamani često plešu. No od žrtava – malih onkoloških pacijenata ukrajinske bolnice – ja pratim ukrajinska zbivanja u stuporu. Bezmjerna je arogancija moći – ili nije? To jest, ima li granica? U Ukrajini slijedi rasputica – to je ruska riječ za ono doba godine kad putevi nestaju. Rusi su požurili dovršiti posao prije nje, ali su se preračunali. Da, jesu, ali u taj račun moraju biti uzete i žrtve. Nedužni podmiruju račune igara bogatih i moćnih. Mislim tu i na ruske mladiće koje su gurnuli u zločin. Ovo je drugo doba, karte su drukčije podijeljene. Ne može biti govora o borbenom moralu kakav je nosio Crvenu armiju. Ta se današnja ruska sila nalazi u moralnom rasulu. Čini se, loši su im tenkovi. Rusi su uništili tvornicu tenkova u Harkivu. A upravo je iz Harkiva sišao s trake prvi tenk T34, možda stvarni pobjednik rata na istoku. Kijev bi mogao već noćas ili za koji dan postati novi Staljingrad. Tu je, kod Staljingrada, odlučen Drugi svjetski rat – a obranili su ga Rusi i Ukrajinci zajedno. Sada su Rusi isto što i Waffen SS, ali slabije motivirani. A i obučeni. Rečeno im je da brane svoje, kao što je to uspijevala Crvena armija. Ali ono što vide govori im suprotno. Povijest je perverzna. Kijev – on bi mogao biti majka svih bitaka u ovom ratu. No to je slika – da je rat majka – stvar pomahnitih očeva. Što o tome misle majke na ruskoj i na ukrajinskoj strani? Ja pak, zahvaljujući svojim ukrajinskim prijateljima, imam taj dvojbenu privilegiju pratiti apokaliptu u živom prijenosu. No bio bi sada potreban jedan pisac formata Vasilija Grossmana da opiše taj novi Staljingrad, kao što je on opisivao onaj povijesni", poručuje Šnajder.

Rusi su uništili tvornicu tenkova u Harkivu. A upravo je u Harkivu s trake sišao prvi tenk T34, možda i pravi pobjednik rata na istoku.

Nedužni podmiruju račune igara bogatih i moćnih. Mislim tu i na ruske mladiće koje su gurnuti u zločin